

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Dve znamenitosti iz državnega zbora na Dunaju.

Slovenci smo pri poslednjih volitvah za državo-pravno in verno katoliško stranko izvolili samo 3 poslance, namreč g. Hermana na Štajerskem in grofa Hohenwartha in Barbó-ta na Kranjskem. Mnogi so nas zaradi tega zasmehovali in zasramovali. Ali čedalje bolj se kaže, da smo prav storili. Pravna stranka povsod napreduje in je celo v dunajskem državnem zboru zedinila 63 glasov zoper liberalne nemške in nemčurske ustave. To se je zgodilo tako:

Nova šolska postava od l. 1868. je v §. 12. in 13. posameznim deželam pustila pravico urediti šolsko upravo. Zgodilo se je to povsod tako, kakor so dunajski liberalni ministri želeli in zahtevali, le na Tirolskem in v Galiciji ne. Verni tirolski Katoličani niso hoteli niti slišati o brezverski šoli; Poljaci pa so od cesarja samega l. 1867. dobili lastno, od dunajskih ministrov neodvisno šolsko svetovalstvo. To je liberalce in ministre hudo grizlo in jezilo. Pretečeni mesec so svitli cesar po nasvetu ministra Stremajerja Poljakom zopet vzeli posebno šolsko svetovalstvo in ob enem je poslanec Wildauer nasvetoval postavo, po kateri se bodo tudi na Tirolskem, brez poprašanja tirolske dežele in zoper njeno voljo vsilili deželni, okrajni in krajni šolski sveti po znanem liberalnem načrtu. Pri obravnavi postave so morali liberalci, posebno pa ministri, ostre in britke besede požirati. Nikakor se jim niso mogli izviti. Zgovorni poljski poslanec Črkavski je neusmiljeno šibal ministra Stremajerja. Očital mu je dvostranje ali zvito dvojezičnost, ker je pred kratkim poljske šole hvalil in trdil, da ne misli na nemškutarenje, sedaj pa jih je grajal ter šolsko samostalnost Poljakom vzel. Kdo bi bil mislil, je djal Črkavski, da bo tista roka, ki nas je sladko božala, kmalu morilni meč zasadila v našo od cesarja podeljeno šolsko samostalnost? Zgubili smo vse zaupanje v ministre, zanaprej bodemo hodili svojo pot. Tirolec Graf in pa grof

Hohenwarth sta se pozivljala na obstoječe postave in dokazala, da liberalci sami postav ne spoštujejo in ustavo sami podirajo. Grof Hohenwarth je rekel: Liberalci radi tožite, da ljudstvo postav ne spoštuje. Res je, toda dajte mu sedaj lep zgled ter spoštuje sami postavo, po kateri ste deželam priznali pravico, da smejo svoje šolske zadeve same urediti!

Toda vse je bilo zastoj. Načrt postave se je sprejel, čeravno se je minister sam delal, kakor da bi mu ne bil po godu. Nasledek tega je bil, da so Poljaci zapustili ustavaški tabor in se zedinili s pravno stranko, t. j. s konservativci nemškimi, moravskimi, dalmatinskimi in primorskimi. Iz med Slovencev so pristopili g. Herman, grof Barbo in Hohenwarth. Mladoslavenci pa še vedrjo v nemškem, ustavaškem taboru in čakajo, da jim Nemci vržejo kako drobtinico za ubogi slovenski narod; a čakajo zastoj.

Združenih 63 poslancev je kmalu prijelo liberalne ministre z ostrim prašanjem, ali in kako hočejo pomagati slabemu stanju trgovine, obrtnije in kmetovalstva. Preimenitno prašanje ali interpelacija do ministrov se glasi:

Slabo gospodarsko stanje vseh v državnem zboru zastopanih dežel vzbuja najresnobišjo skrb in strah. Denarstvena nesreča l. 1873. ni bila samo denarstven polom na dunajski borzi, kakor se je to ministrom iz prva dozdevalo. Ova nesreča je podobna kužnej bolezni, ki sedaj vedno dalje lazi in grabi. Ne samo veliko trgovinstvo in obrtnija, tudi malo obrtništvo in kmetovalstvo hira in peša. Od vseh strani se slišijo žalostni glasovi, kako mogočni kapital delavce in jihovo telesno jakost izerplja, kako neusmiljeni oderuhi, katerim so vse postavne meje odvezete, male obrtnike, posebno pa kmetske ljudi odirajo in slačijo. Kar je do sedaj temu nasproti vlada storila, to nas ne more nikakor pomiriti in prepričati, da bo se tako zabranilo vedno rastoče splošno osiromačenje ljudstva. Tako zvane pomočne kase (Aushilfskassen) in železniški načrt, kakor so ga ministri ne davno objavili, bo težko kaj

pomagala. Vrh tega se bliža našemu gospodarstvu preimenitna doba. Kmalu dotečejo colninske in tržne pogodbe z Ogersko in z vnanjimi državami in ne da se tajiti, da je naše gospodarstvo mnogo odvisno od tega, kako se bodo ministri tukaj obnašali.

Ne samo trgovcem in obrtnikom, ampak tudi rokodelcem in kmetovalcem je silno potrebno izvedeti, kaj da tukaj vlada storiti namerjava. Zato prašamo: ali je visoka vlada voljna, državnemu zboru naznaniti, kaj in kako hoče v tej preimenitni reči postopati?

Tako se glasi prevažno prašanje. Kar bo vlada odgovorila, to bomo drugokrat poročali. Omenimo še le, da 4 mladoslovenski in liberalni poslanci: dr. Vošnjak, dr. Razlag, Pfeifer in Nabergoj interpelacije niso podpisali. Čudno, menda so vendar že kaj izvedeli, kako hudo da se našemu ljudstvu godi, kako je z davki preobloženo zaradi predrage liberalne dobe, kako ga oderuhi odirajo, kako število eksekutivnih dražeb narašča! Samo v edinem konjiškem okraju je meseca novembra t. l. razglašenih 21 eksekutivnih licitacij!

Cerkvene zadeve.

Milostljivi naš knez in škof bodo v nedeljo 21. novembra cerkvo v Zdolah posvečevali.

Sv. Magdalene župnik v Mariboru postane od 1. decembra t. l. dekan župnij na desnem pobrežju Drave. Cirkovička dekanija pride pod Hoče.

Petdeset let škof bodo sv. Oče Pij IX. 21. maja 1877, ker so bili l. 1827 od papeža Leona XII. imenovani za nadškofa Spoletskega. L. 1869. so Pij IX. obhajali 50letnico svojega mešništva. l. 1871. svojo 25letnico papeževanja. Bog še nam daj učakati 50letnico Jihovega škofovanja!

Preskrbljivi šolski svetovalci. V Ljubnem imajo pridni Ligurijani samostan. Ker je letos ondi veliko šolarjev, so tamošnji kateheti prosili pri redovnikih pomoči in otroke peljali v ligurijansko cerkev k sv. spovedi. Ob enem so eden ligurijan kratek nagovor do šolarjev imeli. Sedaj je bil ogenj v strehi in vsa nova šola v nevarnosti. Krajni in okrajni šolski svetovalci so prilomastili in vse prepovedati hteli, češ da se šolska mladež ne sme pustiti v „tujo“ cerkev poslušat pridgarja „tujca“. No, ko bi naši paganski predstariši tako mislili, kakor ovi liberalni svetovalci, bi še sedaj vsi bili trdi pagani. Kajti sv. Roprt, sv. Ciril, sv. Metod itd. tudi niso bili Štajerci, ampak „tujci“.

Postava za civilni zakon se izdeluje sedaj Magjarom. Vsled te postave se bodo smeli Judi in Kristijani križem ženiti in močiti, razpisani zakonski, tudi katoliški, zopet novo zakonsko zavezo storiti itd. Porodniške, poročniške in mrtvaške knjige, koje sedaj fajmoštri pišejo zastonj, pridejo posebnim uradnikom pri sodnijah v roke, ki bodo

drago plačani, n. pr. 600—1000 fl. na leto. Tako bo zopet par liberalnih „lačenbergarjev“ dobro nameščenih, ljudstvo pa bo imelo čist — več davkov plačevati — na Ogerskem.

Novosti iz kulturne borbe na Pruskem. Bratislavski škof, A. Förster, bili so od Prusov za več, kakor 80.000 tolarjev rubljeni, potem na zapor obsojeni; toda kajhi so se odtegnili s pobegom na avstrijski del svoje velike škofije in prebivajo sedaj na svoji graščini Johannisberg v Šleziji. Med tem pa so jih Prusi po sodnijski preiskavi škofijstva odstavili, vse škofijske urade zaprli, premoženje na Pruskem ležeče pograbili ter bratislavskim kanonikom ukazali novega škofa izvoliti, česar se vé ti storiti ne smejo in ne morejo, dokler g. Förster živijo. Vsled tega bodo tudi kanoniki rubljeni, odstavljeni, zaprti ali prognani. Toda liberalcev še nikder ni sram takega nasilstva in ga še hvalijo. V Kolinu so kononiki že pregnani iz svojih poslopij in večjidel stari gospodje morajo se pri mestjanih potikati — brez dohodkov ter se živé od samih milodarov. Tudi duhovščina je zaprta. — V Kempenu je tamošnji učitelj nekoliko fantov kaznil, ker so se v nedeljo bili sami udeležili svetoletne procesije. V Viersen-u so gospodske na dušno prepovedale navadne procesije na pokopališče. Se vé turnarji, feuerwehristi, pevci ali pivec pa smejo razsajati v petek in svetek! — Na vseh svetnikov den so morali katoliški regimenti v Mainz-u eksercirati. Toda drugače se ravna z Judi. Ti imajo vsak judovski praznik odpust od vojaških vaj. Ni dolgo, kar je višji vojni poveljnik nekega oficirja ostro kaznoval, ker je na ovo pravico Judov pozabil in nekaterim judovskim vojakom na den velike sprave odpust odrekel. Judi tedaj na Pruskem že več veljajo, kakor pa 8 milijonov Katoličanov!

Gospodarske stvari.

Zelenjerejstvo in jegova korist.

Človek se kakega posla najbolj živahno prepričan, kadar je o njegovej koristi živo prepričan. No, in to je pri zelenjerejstvu, koje bi tudi lahko nazivljali sočivjerejstvo ali vrtnarstvo, zelo lahko storjeno.

Kdor ima pri svoji hiši, če tudi majhen vrt za razno zelenjavo, ta si bo lahko za svojo mizo priskrbel ob vsakem letnem času mladega, okusnega zeleničja. Brez vrta bi ga moral pogreševati ali od drugod včasih za drag denar dobivljati in mnogokrat tudi že zelo in slabo robo za dobro sprejemati. Takisto velja zastran različnega sadovja. Nihče ne bo tajil, da je mlado sočivje ali zelenjava in sadovje najbolj okusno pa tudi najbolj zdravo.

Nekatere sočivne rastline so sicer res bolj za sladčine in lizarije, kakor pa za tečno hrano in tedaj bolj za lehkoživno gospodo, kakor pa za trdno

delajoče kmetijske ljudi sodijo, na primer: špargel, rožni obrov, karfiol, brokoli, špinača, redkvice, cukrnat grah itd. Vendar če ne sodijo za vsakega zdravega človeka, pa sodijo gotovo za bolnika, za bolehalca, za okrevnika; in naposled nam nikakor neče v glavo, zakaj si tudi priprosta duša nebi včasih kaj boljšega in sladkega privoščila, posebno če se zamore brez velikega truda in skrbi v slehernem, če tudi majhnem vrtu pridelati?

Ali to še ni vse. Med sočivjem je mnogo sort, ki služijo kot vsakdanja hrana bogatinom in siromakom, na primer: kapus ali zelje, koleraba, kavlja ali kavra, bob, korenje itd. Škoda le je, da naši ljudje tukaj nove in boljše sorte premalo poznajo.

Pri odbiri zelenjavnih sort se mora gledati na to, kakošen je kraj, kder vrt leži in kakošna je zemlja v njem. Vsaka sorta ne stori povsod enako dobro. Tukaj je dobro razne sorte v malem poskušati. Naposled se že zanesljivo izve, katera sorta najboljše sodi. Kdor hoče iz zelenjerejstva dobivljati mnogo koristi, ta mora 1. dobro vedeti razne sorte sočivja saditi in izrežati, 2. paziti, kako na jegovo rast upljiva vrtna lega, zemljišče, vreme gnoj itd., 3. s sadenjem in sejanjem na enem in tistem prostoru menjati: drugače bo zemljo preveč oslabil, čedalje bolj reven sadež dobival ali pa preveč gnoja zapravil.

Noveje dni so v tej stvari ljudje zapazili mnogo lepih skušenj in zasledili dokaj izvrstnih pravil. Vsled tega so nekateri kraji, zlasti blizu mest, trgov, fabrik itd. po umnem zelenjerejstvu obogateli in dognali, da jim je zemlja dala naj večji dobiček, katerega sploh dajati zamore. Na Slovenskem je tukaj še mnogo pomanjkljivosti, nemarnosti in nevednosti. Dal Bog, da bi se brž na bolje obrnilo!

Kako in zakaj se mora vino dolivati ali polniti?

M. Kdor vino v raznih sodih hranuje, ta ve, da vina v sodih vedno manj prihaja, da, rekel bi, v sodih minuje. Koliko vina tako mine, to je odvisno: 1. Od kakšnosti lesa, iz kterega so pučeli narejeni; ali je več ali manj luknjičast. 2. Od velikosti pučelov. Pri manjših sodih je površje v razmeri k vinu večje, kakor pa je v večjih sodih, toraj tudi v malih sodih več vina izhlapi, kakor v velikih. 3. Od kakšnosti vina, ali je močno in težko ali lahko in slabo. 4. Od vlažnosti zraka v kleti. V suhih kletih več vina izhlapi, kakor v vlažnih. Mnogi vinski trgovci toraj rajši vlažne, kakor suhe kleti imajo. Vendar je pa vlažna klet zopet v drugih ozirih škodljiva, ker se v njej plesnjivec zarezja in se težko vstavi, tako, da vino po njem škodo trpi.

V tej meri tedaj, v kateri vino iz soda izmanjkuje, stopa, če je sod tudi trdno zapilkan, zrak v njega skozi lesne luknjice. Ta zrak spreminja vino v jesih ali pa ga plesnivega dela. Da se

toraj zrak, kolikor mogoče, malo časa v sodu pušti in v dotiko z vinom pride, to zabranjuje ono delo, ktero pod dolivanjem ali dopolnivanjem poznamo.

Doliva se navadno tako, da se po razmeri izhlapljenega vina vsake 8—14 dni ali vsaj vsake 3—4 tedne pilka odpre in prazni prostor, kateri je po izhlapljenju nastal z vinom izpolni in sod zopet dobro zapre ali zapilka.

Ako hočemo, da vinu, kolikor je mogoče izvirnih lastnosti ostane, tako moramo za dolivanje vzeti vino tiste sorte, t. j. tistega trsa, tistega leta, tiste lege. Tako vino se najboljše v ta namen v dobro zamašenih steklenicah hranuje. Ako pa že ni mogoče vzeti vina istih lastnosti, tako se pa vzame vsaj vino iste dobote.

Marsikteri vinorejci morajo s slabejšim vinom dolivati ali s tem se vino v sodu slabi. Marsikteri vinogradnik misli ali vsaj drugim pripoveduje, da ima 60—40 letno vino v kleti. Prav za prav pa ima le zmes vina od vseh, Bog si ga vedi, katerih let v sodu.

Z dolivanjem se tudi najpoprej slabo vino po času izboljšati da, ako se za doliv boljše vino jemlje. Če je vino že prav dolgo v sodu ležalo in brit ko postalo, se naj izboljša, da se mu z močnim, mladim vinom dolije. Mlado vino v starem novo vrenje vzroči in britki okus se v kratkem zgubi.

Ker ima dolivanje ali izpolnjevanje poglavitno ta namen, da se zrak, kateri je vsled izhlapljenja v sod stopil, iz njega prežene, tako se je že davno porodila misel namesto vina v dopolnjevanje praznih prostorov v sodih se kake druge, bode si trde ali tekoče tvarine poslužiti, če ima le take lastnosti, da se nje vinska kislina ne more poprijeti in tako vinu slab okus in duh ali sploh škodljive lastnosti podeliti, s kratko besedo, če ta stvar v nobenem oziru dobote vina ne spremeni.

V ta namen se mnogostransko že od starih časov rabi kremen ali kižljek. Taki kamni se morajo pa predno se za povedan namen porabijo dobro v ognju razbeliti in potem skrbno omiti.

Razbeljenje ima ta namen, da se vse organske stvari, bodisi rastlinske ali živalske, ktere bi mogle vinu škodljive postati, popolnoma uničijo in potem z omivanjem čisto odstranijo. Za tako omivanje najboljše služi voda, v kateri je po razmeri nekoliko solne kisline primešane. S to zmesijo se prst in druge snovi, ki se morda kamna drže, popolnem odpravijo.

Izbirajočemu takih kamnov pa je treba velike sprevidnosti, da res tudi kižljeke izbere ne pa kake apnenike, kateri vso vinsko kislino na se potegnejo z napravo vinokislega apna, ki vinu grenek okus daje in ga grdo pokvari. Na to se do zdaj še ni dosti pazljivo in skrbno gledalo in namesto neločljivih kižljekov, ločljiv apnenik jemal in tako vino grenko delalo.

Ako toraj dobro vino nepokvarjeno ohraniti

hočemo, je tedaj neobhodno potrebno, da se kamenje, predno se ga v dopolnjevanje vina poslužujemo, skrbno preišče in pravi in čisti kizljeki jemljejo.

Na dražbanje bikov v Mariboru meseca sept. prišlo je 27. deležnikov ter se je prodalo 20 bikov Marijahoferskega plemena. Za bike se je pri nakupovanju potrošilo 3205 fl., tedaj je stal 1 bik 160 fl. Pri dražbi se je spečalo 1144 fl., t. j. 57 fl. poprek za 1 bika. Iz med bikov je kupil odbor okrajnega zastopa v Slov. Gradcu 2, odbor okrajnega zastopa v Mariboru 5, potem g. Anton Jerovšek v Sp. Novivasi 1, Lovro Uranjek v Leskovcu 1, Janez Zupanič v Jelenčniku 1, Janez Pec v Jeviču 1, Anton Rotner v Radvanju 1, Alojzij žl. Feirer 1, Karl Formacher v Slov. Bistrici 1, Adolf Fric v Rožpahu 1, Alojzij Pec pri št. Ilu 1, Anton Hernet v Svičini 1, Danijel Ramuta pri sv. Martinu 1, Mat. Stern v Loki 1, in Franc Vajngerl pri sv. Jakobu 1.

Rigajsko izvrstno laneno seme lahko dobi, kdor se do 31. decembra t. l. ustmeno ali pismeno zanj oglasi v kanceliji štajerske kmetijske družbe v Gradcu. (Der Central-Ausschuss der steierm. Landwirtschafts-Gesellschaft in Graz.) Ta bo potem naravnost za vse skupaj pisala kmetijski družbi v Rigi na Ruskem. Funt semena bode stal 15 kr.

Goveja kuga se je prikazala v Dalmaciji ter se naglo širi. Vojska na Turškem, brezštevnilni pribežniki delajo reč še bolj nevarno.

Sejmovi. 22. nov. pri sv. Barbari v Halozih, v Ernaužu, pri sv. Jurju na Ščavnici, pri sv. Jurju pod Tabrom, v Podčetrtku, v Šoštanju. 24. nov. pri sv. Marjeti na Pesnici. 25. nov. v Dobjem, v Ločah, v Kaniži, pri sv. Mariji v Dobju, v Ptujcu in v Videmu.

Dopisi.

Od Pesnice. (Odgovor.) V št. 133. „Marb. Zeit.“ je nek Kassesnig, zdravnik pri Pesnici, neko „poslano“ v omenjeni časnik, skoval, v katerem se misli zagovarjati zarad dveh dopisov v „Sl Gosp.“ Pred vsem moram omeniti, da mi ni nobeden zdravnik s tem imenom pri Pesnici znan, zato mislim, da je tam kje za kako vrbo skrit, in na mimogredoče pazi. Ako se kdo z imenom podpiše, se spodobi, da tudi pravi kraj svojega stanovanja imenuje. Potem pa mi ni volja se prepirati z ljudmi, kateri nobenega pojma o pisanju v časnike nimajo, ker mislijo, da vsak pisatelj ktereга članka mora svoje ime podpisati. Ako ni kraj, ni oseba imenovana, tudi podpisa ni potrebno. Kdor je zadet, že vé, in, ako ga tišči, naj sam pove, če ni tako pameten, da bi svoja neslavna dela zamolčal. Posebno pa se ne bom prepiral z ljudmi, kateri tako neotesano pišejo, kakor oni Kassesnig. Besede: „razbojnik, lažnjivec, nepošten potepuh itd.“ ne

slišijo v časnik. Ako bi tako pisal, bi vsak po pravici rekel, da imam cigansko ali tartarsko omiko.

Hvaliti pa se tudi sam nočem, kakor oni Kassesnig, ker lastna hvala smrdi. — Kar ste Vi že velikanskega storili, mi ni znano, in mislim, tudi drugim ne, ker bi Vas sicer drugi hvalili.

Ali je morebiti to tolike hvale vredno, da Vi, preden greste boljnikov obiskat, kar je Vaša dolžnost, srenjske zapisnike kovate in se v reči vtikate, ktere Vas brigati nimajo?

Potlej še govorite od privrženih Vašega naroda. Kteremu narodu se prištevate, mi ni znano in prepričan sem, da si ne bo nobeden narod v čast računil enakih ljudi, kateri tako neomikano pišejo, med svoje šteti. Padar „z zelenimi hruškami“, kateri je v Gospodarju omenjen, je nemškutar, to so ljudje, enaki netopirju, ki ni tič, ni miš in po temi leta.

To za vvod, drugokrat dalje odgovor na dopis od Pesnice.

Iz Maribora. (Dva nova „viteza krahoveca“) dobimo med poslanci, če je le polovica tega res, o čem se sedaj po vsem Mariboru govori, da je namreč znani Fric Brandstetter*), državni in deželni poslanec napovedal konkurz ali krido s 300.000 fl. dolga. Med upniki je mnogo Mariborčanov zadetih s svotami po 40.000 fl., 13.000 fl., 9000 fl. nekateri po 100 in 50 fl. Tudi jegov prijatelj g. Seidl je zapleten, ker mu je ta neki dajal neomejen kredit. V stanovanju so mu baje zaručili vse zavolj menjice 10.000 fl., katero je tudi supruga podpisala; segajo mu tudi po vinogradu, kder ima že gračka hranilnica 8000 fl. vknjiženih. Take in še hujše govorice delajo po Mariboru precej hrupa. Mariborčani se že pogovarjajo, koga bi volili na mesto Brandstetterja. Nehoté se človek pri takih novicah spominja poslednjih volitev. Marsikaj postane jasno, kar se mu je takrat nerazumljivo zdelo. Radovedni smo, kar bodo liberalni listi, n. pr. „Marburger Ztg.“ in „Tagespost“, k temu rekli, če ne bodo vsega zamolčali!

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Dunajski državni zbor bode, kakor se govori, neki 1/2 leta zboroval. Tedaj nas bo jegovih 353 poslancev stalo 638.000 fl. Postave, koje bo izdelal ne bodo ravno po ceni in želeti bi bilo, da bi taki poslanci, kateri, kakor naš Hofer in Kanaval na odpustu doma okoli hodijo, blagodušno se odpovedali dnini 10 fl. ali pa se naj nezasluzeni denar ne izplača. Naš poslanec Stockert ima poročati o železniški upravi, kar bo gotovo izvrstno kot pravi izvedenec izvršil. Vsaj ima ravno on nekej ogerskej železnici zahvaliti vse graščine, bogastvo in veljavnost. Ali se bo enako živahno tudi za svoje kmetske volilce potegoval, to bomo še le izvedeli! —

V Belaku dobili so novo šolsko poslopje, katero je srenja z mnogimi žrtvami postavila. Ali

*) Brandstetter se je baje ustrelil in leži ranjen v Radvanju. Ured.

prikazala se je potrebnost mnogege popravila. Čudno pak je, da so s popraviljanjem čakali do pozne jeseni, do šolskega leta, in sedaj mnogo neprilik pouzročili.

Pred kakimi 14. dnevi je nek fantič, ki se je v Celovcu ključarstva učil, ko se je iz Bajtiča vračal, bil tolovajsko napaden. Nek močan potepin se ga je lotil, ga davil kričoč: „denar ali kri“. Prestrašeni fantič mu izroči svoj nož in pa 2 fl; več ni imel. Tolovaj je potem otroka v graben sunil in odbežal.

V Arnoldsteinu v Kanalskeji dolini je nameščena eskadrona dragoncev, izmed katerih je gotovo ogromna večina vernih Katoličanov, ki bi radi bili šli k službi božji na den vseh svetnikov. Ali to jim ni bilo dovoljeno. Morali so ravno preden se je začelo pozno opravilo, jezdit na „eksercirplatz“ vojaških vaj opravljat v veliko pohujšanje ljudi, ki so mimo hiteli v farno cerkvo.

Iz Zreč. (Kravji tatovi — razsajalci.) V noči od 10 do 11. novembra so tatovi pri „Tončeku“ na Dobravi dvaletnega junca ukradli, ter ga v Ahečovem gozdu zaklali. Pustili so na zaklališču kožo, glavo in drob. Tatove ima že sodnija v rokah. Glavni tat je posestnik, kar je ravno dobro, da se lahko „Tončeku“ škoda povrne. —

Tukaj se ljudje močno tožijo, da mladi fantje po noči po vaseh razsajajo, ter ljudi iz spanja budijo. V Sp. Zrečah je to posebno v navadi. Kako je temu pomagati, nam naj gospod Zrečki župan očitno pové, inace mu bomo mi! Čemu pa imamo žandarje? Morda samo zato, da gospodo varujejo, razsajalce po vaseh pa svojevolnosti pustijo?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Litijskega okrajnega glavarja Vesteneka je nek krajni šolski svet poposil za slovenske dopise, ker razve učitelja in predsednika nobeden svetovalec besedice nemške ne umi. Toda Vestenek je odrekel in sicer v jako neotesani besedi. — Svitli cesar so lani 1,700.000 fl. razdelili za blage namene. — Lahonska stranka je pri volitvah v Dalmaciji zgubila zopet 2 poslanca. Na Moravskem so hotle nekatere srenje same popravljati okrajne steze, ker se je zdelo, da okrajni zastop ceste predrago popravlja. Vendar deželni namestnik je srenjam tako postopanje prepovedal. — Slavnega zagovornika pravic Gališke dežele, dr. Črkavski-ja so Poljaci v Levovu sijajno sprejeli. Črkavski je položil svoje poslanstvo in čedalje več glasov se glasi iz Gališkega, naj se vsi poljski poslanci porazumijo s pravno stranko in izstopijo iz državnega zbora, naj nemški in če že hočejo tudi 4 mladoslovenski poslanci: Vošnjak, Razlag, Pfeifer in Nabergoj, v njem delajo, kar hočejo, vsaj ne bo dolgo trpelo. — Iz dunajskega državnega zbora poročamo danes le to, da se bo nadgledniku avstrijskih železnic dovolila

strašno velika letna plača 25.000 fl. in da se je sklenola postava, po kateri se bodo osnovale sirotinske denarnice, v katere se bodo morali vlagati vsi sirotinski denarji.

Med ogerskimi liberalci se zopet kaže razpor, ki utegne sedanjo ministersko večino poprej razdrobiti, kakor si Magjari sami domišljujejo.

Vnanje države. Rusi so v Aziji mohamedanske upornike strahovito kaznili; general Trobeckoj jih je na tisoče posekali dal. Pruski general Moltke je na smrt zbolel. Francoski konservativci so liberalne republikance premagali v državnem zboru pri razpravi novega volilnega reda. Karlisti so v Kataloniji posekali cel regiment Alfonzistov. — Angleži imajo velika posestva v Aziji, kder so se pa domačini začeli grabljivim tujcem ustavljati. Več Angležev bilo je že umorjenih. V Afriki je republiko Liberijo nagloma napadla četa divjih paganskih zamorcev, posekala 350 ljudi, potem spekla in požrla. Grozno djanje! Slišati je, da hoče Anglija temu konec storiti.

Jugoslavjanska vojska zoper Turka.

Več Slovencev, ki so hiteli turškim Kristijanom na pomoč, so se na zimo vrnili domu, med njimi tudi Hubmajer, katerega so v Ljubljani čestito sprejeli. Poznej se vrnejo zopet na bojišče. Naš magjarski minister Andrassy je dal Hercegovincu Uselaču vzeti 10.000 patron, svinca in pušek, koje je nakupil in hotel črez našo mejo spraviti. Srbi so vzeli 2 milijona zlatov na posodo za vojne priprave. Turki strašno razbijajo na Bolgarskem in še bodo Bolgare posilili v krvav punt. Pri Precanu ob reki Tari so Hercegovinci bili nesrečni, padel jim je vojvod Draškovič. Takisto sta bila ustreljena pri Pljevlju junaka Stankovič in Vojnovič. Ali srečni so bili pri Bežuju, kder so pobili mnogo Turkov in 150 nevernikov vlovili. Pri Dobrlinu so vzeli turško ladjo z rajžem, cukrom in streljivom. Mornarje so pobili in v vodo pometali. Do velevlad evropskih so poslali prošnjo, v kateri zahtevajo samostalnost Bosne in Hercegovine pod kakim (avstrijskim?) princem. Pri Goranskem je padlo 1300 Turkov. Hercegovinci so neizmerno veseli te slavne zmage!

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domu.

XV.

Z nekterimi tovariši se potem napravimo proti piazza di Venezia, kjer omnibusi stojijo in razvažajo ljudi na več krajev po mestu. Zasedli smo enega, ki hodi do Laterana — St. Giovanni in Laterano. — Mimo zgodovinskega koloseum-a se peljamo naprej; v kratkem smo na prijaznem trgu pred stolno cerkvo Lateransko, posvečeno sv. Janezu Krstitelju. Nazivajo ovo cerkvo tudi: Omnium urbis et orbis ecclesiarum mater et caput, t. j.

vseh cerkev v mestu in po svetu mati in glava. Ta cerkva je prva, ki je bila za očitno božjo službo posvečena in je toraj vseh drugih v Rimu mati; in ker so tukaj papeži, ki so se ob času strahovitega preganjanja Kristijanov skoraj 300 let skrivali po katakombah in drugih skrivnih krajih ali privatnih hramih, nastopali vladarstvo vesoljne Cerkve, se po pravici imenuje glava vseh cerkev po svetu. Od cesarja Konstantina so v Lateranu stanovali vsi papeži do preselitve v Avignon, za Klementa V. v l. 1300. Hude zmešnjave, prepiri in prekucije so bile uzrok preselitve. V Avignonu so papeži ostali do l. 1377. Kdor zgodovino onega časa nekoliko pregleda, se bo na tenko prepričal, da Rim le slovi zavoljo papeža in bo slovel, dokler bodo prebivali papeži v njem. Od tod prigovor: Nam nisi te Petri meritum Paulique foveret, — tempore jam longo Roma misella fores. Ako bi te zasluge Petra in Pavla ne povzdigovala, bi Rim že ubožal zdavnej. Papež so pri enih vratih šli iz mesta, ubožtvo in trpljenje pa pri drugih vratih v mesto. Število stanovnikov se je že do 20,000 skrčilo. — Po popisovanju od l. 1871. broji zdaj Rim 244,484 duš.

Bazilika lateranska je dobila svoje ime od imenitne rodbine Lateranove, ktere je nekdaj kraj in poslopje slišalo. Cesar Konstantin Veliki, ko je svojega močnega sovražnika Maksencija po prikazni sv. križa na nebu pri ponte mole blizo Rima do dobrega posekal, *) je začel verovati v sv. križ in v nauk Križanega; on je bil, ki je papežu Silvestru podaril kraj in poslopje lateransko ter je dal sezidati po lastnih stroških tamkaj cerkvo. Bila je edina in prva. Še sedanje dni ob času kronanja sprejmejo novi papež najpoprej lateransko cerkev v posestvo; tam se na veliki četrtki blagoslavlja olje; tam se po kvaternih sobotah delijo mešniški redovi; vse to oznanja jeno prednost pred vsemi ostalimi cerkvami v Rimu. Pri procesiji na Telovo grejo duhovni od Laterana na prvem mestu. Ondi je tudi zborovalo 5 vesoljnih cerkvenih zborov. Potres l. 869. in ogenj l. 1308. in 1360. je svojo moč na prvotni cerkvi poskušal in jo poškodoval, pa vselej je bila zopet popravljena in ozalšana. Nad velikim vhodom vrh zida stoji 15 orjaških podob iz kamna, ki se od daleč vidijo in po njih najbolj gotovo prepoznaš baziliko lateransko. Med temi stoji Kristus s križem v levici, desnico ima raztegneno za blagoslov, jemu po strani stojita sv. Janez Krstitelj in sv. Janez apostol in razni cerkveni očetje. Pod temi podobami nad vhodom v cerkev je mostovž, iz ktereга sv. Oče na Križevu mestu Rimu in vesoljnemu svetu podelivajo apostolski blagoslov. Petera vrata odpirajo vhod v prekrasno svetišče; trojna so od strani, srednje velikanske dveri so iz bron; bile so nekdaj na nekem paganskem

tempelnu; une na pravo so dveri svete — porta santa — zazidane, samo ob svetem letu se slovesno odprejo in zopet zazidajo. Letošnje sv. leto so ostale zaprte, ker sv. Oče, kakor jetnik, se ne morejo slovesnosti udeležiti. Znotranja cerkev ima 5 ladij; srednjo nosi 12 debelih stebrov; na vsakem stebri v izdoljbljenem mestu stoji zanimive velikosti podoba enega apostola, vrh vsake zopet podoba enega preroka. Vsa tla so z brušenim, raznobarvanim marmorjem umetno položena. Na koncu sredinske ladje je konfesijon. *) V njega se pride po dvojnih ličnih stopnicah iz marmorja v globlino, ki je od zgoraj ograjena in okoli gori vedno 11 svetilnic. V konfesijonu se shranjuje lanec sv. Janeza evangelista in razne druge svetinje. Malo dalje naprej je papežev altar, pod njim je shranjen altar sv. Petra, to je tisti altar, na katerem je sv. Peter, in drugi jegovi nasledniki ob času preganjanja, na skrivnem opravljal daritev sv. meše. Na papeževem altarju smejo sami papež meševati. Dvakrat v letu, namreč na Križevu in na dan sv. Janeza Krstnika mešujejo na tem altarju v pričó sv. Očeta eden kardinal, vendar pa za to dobijo posebno pismo dovoljenje. Papeževi altarji so sila priprosti. Na sredini stoji visok križ, po strani svetilniki in to je vse. Altar je tako postavljen, da so papež sv. mešo opravljajoči z obrazem obrnjeni proti vernikom, in se toraj ves čas pri sv. meši ne obrnejo, kakor je drugače navada. Papežev altar krije baldahin in nad njim je shranilnica, od vseh 4 krajev z rudečim zagrinjalom zakrita, le ob posebnih dnevih se zaprege odvrnejo, kjer v pobožnem varstvu počivljate glavi sv. apostolov Petra in Pavla. Na levo od papeževga altarja je altar s presv. Reš. Telesom. Altarjev kinč podpirajo 4 lepi stebri iz pozlačenega bron. Pripoveduje se, da so stali nekdaj v Jeruzalemskem tempelnu, in da so bili od sv. Helene sem spravljani, ki je tudi jih votlino s prstjo iz Kalvarije napolnila; zopet drugi poročajo, da jih je cesar Tit v Rim pripeljal in zasadi v tempel Jupitra na Kapitolu. Tabernakelnu je vloženih najdragocenših žlahtnih kamenčkov; pred njim gori 7 lučic in nas spominja na 7 nebeških duhov, kateri vedno stojijo pred tronom božjega veličastva. Nad altarjem je pomenljivo shranjena miza, pri kateri je Jezus s svojimi apostoli opravil zadnjo večerjo in je postavil najsvetejši zakrament. Zagrinjalo jo pokriva; nekatere dneve pa jo tudi verniki gledati zamorejo. Od tod na desno je kor za korarje; tam stoji altar na prostoru, kjer je bil nekdaj tron, na katerem je večjidel sedel vsak papež sem od sv. Silvestra. — Pod obokom cele bazilike najdeš začudenja vredne, prekrasne mozaik-slike, ki predstavljajo dogodbe našega Zveličarja, cesarja Konstantina in sv. Silvestra. Na levo od altarja z Najsvetejšim so okusno vložene spovednice za spovednike raznih jezikov;

*) Na spomin slavne zmage mu je rimsko starešinstvo postavilo slavolok iz marmorja, ki še zdaj blizo koliseuma dobro ohranjen stoji. Pis.

*) Spoznavališče. Pis.

nad vsakej stoji napis, v kakošnem jeziku se spoveduje. (Nastavek prih.)

Smešničar. 18. Nek tujec koraka v mestni vrt, kamor psa seboj jemati ni bilo dovoljeno. Zdajci prihiti mestni policaj in se zadere nad tujcem: ali ne veste, da nimate psa seboj jemati v mestni vrt? Tujec se ogleda in vidi, da je res neko ščene za njim hodilo in reče policaju: ta pes ni moj. Policaj ga zavrne rekoč: ali pes vendar za vami hodi. Tujec se pa odreže: tudi vi hodite za menoj, pa vendar niste moji! Policaj oči pobesi in odide.

Razne stvari.

(Milodari za hercegovinske in bosenske rodbine.) 50 fl. smo odposlali g. Horaku, predsedniku podpornega odbora v Ljubljani. Na dalje so darovali: č. g. Sebast. Magdič, penzionirani župnik pri sv. Jurju na Pesnici 5 fl., g. J. K. v Lembahu je darovala 4 fl., č. g. A. Fišer, kaplan Solčavski 1 fl. 5 kr., potem Solčani gg. Krist. Grmel 1 fl., Pavel Poličnik 50 kr., Ant. Herle 1 fl. Skupaj 12 fl. 55 kr.

(Odgovor) sicer znanemu dopisniku iz Maribora v št. 260. „Sl. Naroda“, ki se protivi članku „Slov. Gosp.“: Poslanec g. Herman, branitelj pravic štajerske dežele, objavi prilično g. Herman sam, kojega dotične govore tudi Praška Politik priznava kot jako zaslužne, ker bodo mnogo tudi nefederalističnih ljudi do premišljevanja naklonili. Sicer pa „Sl. Naroda“ dopis zopet kaže, da so Mladoslavenci postali centralisti, mi pa ostali federalisti. Kdor da je tedaj stari program zamenil, to po tem takem pač ne more biti dvomljivo.

(Dva štrtinjaka vina na vsako dušo!); toliko se ga je letos v Špitališki fari pri Konjicah pridelalo. Vinski barantaleci le na noge! — Nemški kupei so ga že tam kakih 100 štrtinjakov nakupili. —

(Okrajno glavarstvo Celjsko), kakor se za gotovo pripoveduje, se bode zmanjšalo in se bo napravilo posebno okrajno glavarstvo v Konjicah. Je le škoda, da se to že davno ni zgodilo.

(1000 delavcev) se bode polagoma odpustilo iz železniške fabrike pri sv. Jožefu v Mariboru. Vsake 14 dni jih zgubi 10 delo in zaslužek.

(Užitnina) se bode razdražbovala v Mariboru 23. nov. za Ptuj (23.000 fl.), za Vurtemberg (4000 fl.), za Hajdino in Črnogoro (12.000 fl.), za Novocerkvo in Zavrač (5000 fl.), za sv. Marjeto in sv. Lovrenc (5500 fl.), za Vržej (3000 fl.) in za Mihovec (4200 fl.).

(Spremembe v Lav. škofiji). Č. g. Stiplošek je imenovan za župnika v š. Antonu v na Pohorju. Č. g. A. Hajšek pride za I. kaplana v Skale in č. g. A. Merčnik za kaplana v št. II v Slov. goricah.

(Za družbo duhovnikov) so nadalje vplačali č. gg.: Iv. Feichtinger, Ribar in Strah po 11 fl. (Dražbe). 19. nov. Miha Rifel v Slivnici (2.) M. Klobasa v Smolincih 233 fl. — 20. nov. Jer. Stiebler 10.258 fl. (2.), Jur. Praprotnik v Lačjivesi 4256 fl., Jož. Zelenko v Jarjevskem dolu 1898 fl. (2.), Pr. Langmajer 400 fl. (3.), Lovro Jakl v Središču 2000 fl. (2.), Gera Majcen v Rakovcih 400 fl. — 22. nov. Jur. Kolar v Mestinju (2.) Filip Smolinger na Hajdini 2020 fl. (3.) — 24. nov. Ana Majhenič v Sp. Dupleku 673 fl., Ant. Jauk v Plojstri 3177 fl. 24. nov. Peter Kresnik, Jož. Jereb, Jož. Javornik, Feliks Korše, Matija Cik, Fr. Cvikl, vsi pri Konjiški sodniji. — 25. nov. Matija Petek pri sv. Roprtu 2753 fl. (3.), A. Paholje, Urša Einfalt, Karl Lagrič, Gašp. Hubrnik, Jak. Maček, Gabr. Vrečko, Jak. Bračič, vsi pri Konjiški sodniji.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- born		V Ptaju		V Celju		V Varaž- dinu		V Celov- cu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	80	4	75	4	85	4	25	5	40
Rži	3	90	3	50	3	80	3	—	3	90
Ječmena	3	30	3	—	3	25	—	—	2	—
Ovsa	1	80	1	90	2	50	—	—	1	95
Turšice	3	20	2	45	3	—	2	20	—	—
Ajde	2	50	2	35	2	80	2	20	3	40
Prosa	3	30	3	—	2	70	—	—	2	—
Krompirja	1	20	1	—	1	20	1	20	—	10
Sena cent.	1	40	1	60	1	40	1	50	1	—
Slame (v šopkih)	1	50	1	50	1	45	—	—	1	5
za steljo	1	10	1	—	1	20	—	—	—	90
Govedine funt.	—	27	—	26	—	25	—	20	—	23
Teletine	—	30	—	30	—	29	—	22	—	26
Svinjetine	—	30	—	28	—	28	—	28	—	30
Slanine	—	34	—	33	—	37	—	44	—	45

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 glid. 20 kr. %	68	85
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	161	50
Ažijo srebra	105	75
zlatá	5	40

Loterijske številke:

V Gradcu 13. novembra 1875: 83 42 53 40 37.
Na Dunaju „ „ 47 76 36 17 18.
Prihodnje srečkanje: 27. novembra 1875.

Na prodaj

je 1 voz na 4 sedeže in s šipami (Broom),
1 na pol krit koleselj,
2 težka voza,
2 sani in več parov vozne in vprežne oprave
pri
Mariborskem služniškem zavodu
(Dienstmann-Institut.)

V mestu, v tkalčevi ulici, Webergasse h. št. 262.

Podpisani vzame v svojo trgovino

učenca,

kateri je izvršil IV. razred nizkih šol in mora biti od dobrih starišev iz dežele. Tisti, kateri zamorejo od doma neodvisni biti, imajo predstvo, ker hočem za obleko in vso postrežbo sam skrbeti.

Stariši naj se toraj pismeno ali osobno do mene kakor hitro mogoče obrnejo.

Ig. Loj. Altmann,
trgovec in posestnik v Brežicah.

Poduk o kletarstvu.

Na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru bode za goste od 13. do 18. decembra 1875. poduk v kletarstvu. Število obiskovalcev ne sme biti više, nego 20. Sprejema se k temu poduku po ustmeni ali pismeni oglasitvi pri ravnatelju vinorejske šole. Podučeval in praktično demonstriral bo strokovnjaški učitelj g. H. Kalmann in sicer vsaki dan od 9. do 11. ure predpoldnom v šolski dvorani.

V MARIBORU, meseca oktobra 1875.

Ravnateljstvo sadje- in vinorejske šole.

Goethe, ravnatelj.

2—2

Dražba cerkvenega vina.

Pri sv. Jakobu v Lembahu se bo v torek, 23. novembra t. l. ob 10. uri pred poldnem

20 štrtinjakov

letošnjega cerkvenega vina — iz slovečih Pekskih gor — z novo posodo vred prodajalo.

Cerkveno predstojništvo.

S prežalostnim srcem naznanja podpisani v svojem, v imenu svoje stare, brez podpore zapuščene matere in druge bližnje in daljne rodbine, da je njegova edina nepozabljiva sestra

Marija Bohanec

6. nov. t. l. ob 3. uri v jutru po dolgej in hudej bolezni, previdena sè svetimi zakramenti za umirajoče, v najkрасnejši dobi, še le 22 let stara, mirno v Gospodu zaspala.

Truplo rajne počiva na pokopališču fare sv. Križa, kraj Ljutomera.

Sv. mešo bode za blago pokojno služil brat sam v sredo, 24. t. m. v cerkvi fare sv. Križa, h katerej se vabi posebno rodbina ranjke.

Drago umrlo priporočam pobožnemu spominu.

LJUBNO dne 13. listopada 1875.

Ivan Bohanec,
brat, duhoven.

Ana Bohanec,
mati.

15—19

Važno za kmetovalce!

V Clayton in Shuttleworths-evi zalogi gospodarskih mašin za Štajersko, Koroško, Hrvatsko in Kranjsko

Mariboru

Nr. 91. v Gračkem predmestju Nr. 91.

so za prodajo pripravljene najizvrstniše gospodarske mašine, na primer: mlatilnice, koje se gonijo ali s soparom, vodo, vitalom ali z rokami, potem: mašine za košenje trave, detelje in žita, razne mašine sejalnice, mlini za šrotanje in za drobno mlenje, družgalnice in stiskalnice, koruzo-lušniki, plugi, brane, mlinske žage, vinske pumpe, male brizgalnice, gasilnice, pipe itd. itd.

Ondi se dobivljajo tudi zvedenci, ki dobro umejo vsakovrstno mašinarsko delo na primer: stavljenje mlinov, žag, žganjarij, izdelovanje mlin-skih koles itd. itd.

Prevzamejo se tudi

vsakojaka dotična popravila

in to po najnižji ceni.